

Borgerens lokale sundhedsvæsen

Plan for udvikling af tilbud og indsatser 2022-2025

Frederiksberg Kommune
Juni 2021

Indhold

Indledning.....	4
Del 1: Beskrivelse af nationale, regionale og lokale rammer for det lokale sundhedsvæsen	6
1. Sundhedsaftalen 2019-2023	6
2. Demens.....	9
3. Udfasning af Frederiksberg.....	9
Del 2: Aktuelle udfordringer i borgerens lokale sundhedsvæsen.....	12
Udfordring 1: Rekruttering og fastholdelse	12
1. Udfordringen i dag.....	12
2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?.....	13
3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022	16
Udfordring 2: Flere borgere med demens og større inddragelse af pårørende	17
1. Udfordringen i dag.....	17
2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?.....	18
3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022	20
Udfordring 3: Ensomhed (blandt ældre)	21
1. Udfordringen i dag.....	21
2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?.....	22
3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022	25
Udfordring 4: Sammenhængende sundhed og udvikling af kommunale tilbud.....	25
1. Udfordringen i dag.....	25
2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?.....	25
3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022	27
Udfordring 5: Tværsektoriel sammenhæng; herunder mere forpligtigende samarbejde.....	28
med almen praksis.....	28
1. Udfordringerne i dag	28
2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?.....	29
3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022	30

Indledning

Det lokale sundhedsvæsen skal navigere inden for en ramme med en række udfordringer:

- Der bliver flere ældre og herunder flere plejekrævende ældre og hertil kommer, at flere ældre lider af demens
- Der skal sikres det nødvendige antal medarbejdere med de rette kvalifikationer
- Corona har udfordret sundhedsområdet og øget ensomhed og social isolation

Samtidig er der en samfundsmæssig udvikling, hvor nye behandlingsformer, ny teknologi og organisering af opgaver betyder, at kommunerne overtager sundhedsopgaver fra regionerne. Det er godt for borgerne, at de kan modtage sundhedsydelser i eller tæt på deres hjem, men det stiller samtidig krav til nye måder at tilrettelægge arbejdet på, behov for løbende kompetenceudvikling samt et generelt opgavepres i kommunerne. I den forbindelse har blandt andet KL efterspurgt en reform af den måde, sundhedsvæsenet er organiseret på.

Den demografiske udvikling såvel nationalt som i Frederiksberg Kommune peger på, at der bliver flere ældre. Befolkningsprognosen for Frederiksberg Kommune for perioden 2021-2035 viser, at antallet af 55-85 årige vil stige i starten af perioden, hvorefter det stabiliserer sig. Antallet af de 85+ årige vil stige i hele perioden. Det er især i den sidste gruppe, at den største vækst findes, hvilket sker i takt med, at store generationer lever længere. (MAG den 12. april 2021, pkt. 134).

Der har i gennem længere tid været nationalt fokus på at sikre det nødvendige antal sundhedsfaglige medarbejdere indenfor ældreområdet, for at imødekomme det stigende antal ældre med behov for mere og kompleks pleje. I Frederiksberg Kommune er der fokus på rekruttering og fastholdelse af sundhedsfagligt personale, herunder den store uddannelsesopgave, som kommunen varetager, som vejen til at fremtidssikre ældreplejen samt kvaliteten i det lokale sundhedsvæsen.

Det daværende Sundheds- og Omsorgsudvalg besluttede i 2014, at der årligt skal udarbejdes et plangrundlag for det lokale sundhedsvæsen (SOU den 5. maj 2014, pkt. 47). Formålet med planen er at skabe et overblik over det lokale sundhedsvæsen og være en platform for prioritering af den fremtidige indsats. Planen redegør for, hvordan Frederiksberg Kommune allerede arbejder med at imødekomme udviklingen inden for sundhedsområdet og fremkommer med forslag til yderligere initiativer til at imødekomme nuværende og fremtidige udviklingsbehov for det lokale sundhedsvæsen.

Planen består af to dele. I del 1 beskrives den kontekst og de vilkår, som det lokale sundhedsvæsen skal arbejde indenfor; herunder de økonomiske forudsætninger. I del 2 redegøres der nærmere for de aktuelle udfordringer i borgernes lokale sundhedsvæsen. Det beskrives, hvilke tiltag der allerede er igangsat samt nye initiativer.

Indsatser i regi af Sundheds- og omsorgsområdet i Frederiksberg Kommune bygger på Ældre- og Værdighedspolitikken, på respekten for den enkelte borgers ønsker og livsvalg, og på betydningen af, at borgeren kan opretholde sin værdighed; også når der er behov for øget og mere kompleks hjælp.

Ældre- og Værdighedspolitikken bygger på følgende temaer:

- Frederiksberg Kommune består af aktive medborgere
- Aktiv og selvhjulpent længst muligt
- Tryghed – hjælp når behovet opstår
- Civilsamfund og pårørende

De 5 udfordringer, der vil blive arbejdet med i Frederiksberg Kommune de kommende år, er følgende:

1. Rekruttering og fastholdelse af sundhedsfagligt personale
2. Flere borgere med demens og inddragelse af pårørende
3. Ensomhed (blandt ældre)
4. Sammenhængende sundhed og udvikling af kommunale tilbud
5. Tværsektoriel sammenhæng; herunder mere forpligtigende samarbejde med almen praksis

I Frederiksberg Kommune bliver nye digitale og velfærdsteknologiske løsninger løbende afprøvet og implementeret som en del af hverdagen, når medarbejderne leverer kerneopgaven for borgerne. Arbejdet med digitale og velfærdsteknologiske løsninger er forankret i Smart Sundhed programmet. Seneste status blev fremlagt for Ældre- og Omsorgsudvalget den 8 juni 2020, pkt. 48. Essensen i Smart Sundhed er dels at skabe smarte og effektive arbejdsgange, dels at digitale og velfærdsteknologiske løsninger skal bidrage til at styrke borgernes involvering, selvhjulpethed, kommunikation med kommunen, sociale fællesskaber og livskvalitet i den daglige færden – aspekter, der medvirker til at fremme borgernes sundhed og tryghed samt understøtter en økonomisk bæredygtig Frederiksberg Kommune.

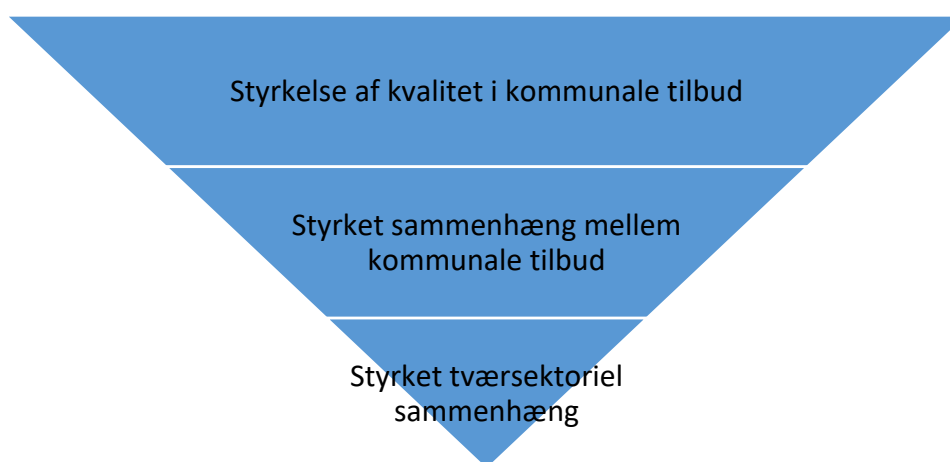
De enkelte teknologier, som der arbejdes med i regi af Smart Sundhed, nævnes under de enkelte udfordringer, ligesom mad og måltider, der ligeledes betragtes som et redskab, der skal understøtte omsorg og pleje.

2020-2021 blev en periode, hvor ensomheden voksede pga. pandemien. Også blandt ældre. Ensomhed har en lang række afledte negative konsekvenser for den enkeltes livskvalitet, helbred og trivsel i alderdommen, hvorfor det er et vigtigt fokusområde i Borgerens lokale sundhedsvæsen. Betydningen af at indgå i fællesskaber er en gennemgående værdi i kommunens Ældre- og Værdighedspolitik, ligesom både Ældrerådet og Ældresagen har fokus på ensomhedsproblematikken. Udfordringen beskrives nærmere i del 2.

Del 1: Beskrivelse af nationale, regionale og lokale rammer for det lokale sundhedsvæsen

Siden kommunalreformen i 2017 er der sket en markant udvikling i sundhedsvæsenet. På regionalt niveau er der kommet færre hospitaler, der er sket en specialisering og centralisering af funktionerne, og borgerne har kortere hospitalsforløb. Samtidig har kommunerne fået nye opgaver i form af øget forebyggelse, genoptræning og rehabilitering samt akutfunktion inden for sygepleje. Der er indført en række nationale forløbsprogrammer, øget krav til dokumentation og kvalitetsstandarder.

Det lokale sundhedsvæsen udspiller sig på tre niveauer:

Udfordringerne inden for sundhedsvæsenet er mange. Udover flere ældre er antallet med en kronisk sygdom som KOL og type-2 diabetes stigende.

Situationen omkring COVID-19 har lagt et stort pres på hele sundheds- og ældreområdet. Situationen har samtidig betydet, at samarbejdet på området, herunder mellem plejecentre, hjemmesygepleje og praktiserende læger, er intensiveret. Det kan danne baggrund for nye og varige samarbejdsformer omkring de borgere, som kommunen og almen praksis har til fælles. Samtidig har COVID-19, betydet, at en række planlagte aktiviteter har måttet udsættes.

1. Sundhedsaftalen 2019-2023

Kommunernes rolle på sundhedsområdet forventes at blive styrket og udvidet i de kommende år. Behandlingen på landets hospitaler er blevet mere effektiv, og borgerne udskrives hurtigere - mange samme dag, de bliver indlagt. Det stiller krav om, at såvel kommune som praktiserende læge er gearret til og står klar til at tilbyde borgeren den rette hjælp og pleje ved udskrivelse. Det forudsætter både en god og tæt kommunikation mellem de enkelte sektorer, og at kommunens medarbejdere har de nødvendige kompetencer.

På regionalt niveau lægger Sundhedsaftalen 2019-2023, som er indgået mellem Regionhovedstaden, regionens 29 kommuner og almen praksis, retningen for samarbejdet på tværs, så borgerne kan opleve et dynamisk og sammenhængende forløb (Ældre- og Omsorgsudvalget den 20. maj 2019, pkt. 65).

Sundhedsaftalen er tænkt som en stærk katalysator for et samarbejdende sundhedsvæsen med en fælles vision om:

- Mere sammenhæng i borgerens forløb
- Mere lighed i sundhed
- Mere samspil med borgeren
- Mere sundhed for pengene

Sundhedsaftalen indeholder tre fokusområder:

1. Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom
2. Sammen om borgere med psykisk sygdom
3. Sammen om børn og unges sundhed

Det er især førstnævnte fokusområde, der er relevant i forhold til Borgerens Lokale Sundhedsvæsen.

Til opfølgning på Sundhedsaftalens fokusområder er der opstillet en række indikatorer. Relateret til fokusområdet Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom er der besluttet følgende indikatorer:

- Akutte somatiske genindlæggelser inden for 30 dage
- Ventetid til genoptræning
- Somatiske færdigbehandlingsdage på sygehusene
- Ajourførte medicinoplysninger i almen praksis
- Fastholdelse af somatisk syge i beskæftigelse
- DRG-værdi pr. kroniker med KOL og/eller Type 2 diabetes
- Forebyggelige akutte sygehusophold blandt ældre
- Overbelægning på medicinske afdelinger på offentlige sygehuse

Til opfølgning på indikatorerne benyttes i videst muligt omfang datasæt fra eksisterende og landsdækkende kilder.

Samordningsudvalgene er ansvarlige for de lokale udviklings- og implementeringsopgaver i forbindelse med sundhedsaftalen. Udvalgene skal finde og afprøve konkrete nye løsninger, der skaber bedre sammenhæng til gavn for den enkelte borger.

Frederiksberg Kommune er med i Samordningsudvalget for planområdet Byen. For at styrke det operationelle samarbejde mellem kommuner og region er det besluttet at arbejde med to signaturindsatser på områder, som kan bidrage til at løfte hovedstadsområdet på de nationale kvalitetsmål på sundhedsområdet.

Signaturindsats 1: SP-Link

SP-Link styrker kommunikationen mellem hospital og kommune til umiddelbar gavn for borgeren, idet sundhedspersonerne i kommuner og på hospitalet får adgang til de samme oplysninger. Dermed kan det kommunale personale kommunikere med borger og pårørende ud fra den samme viden om borgerens sygdom, behov og behandling, som var til stede under hospitalsindlæggelsen, hvilket understøtter den bedst mulige sektorovergang og er med til at sikre et sammenhængende behandlingsforløb for patienten/borgeren.

Sundhedskoordinationsudvalget i Region Hovedstaden besluttede i 2019, at der gennemføres en afprøvning af SP-Link i København og Frederiksberg Kommuner. Afprøvningen skulle afdække, om løsningen kunne bidrage til bedre sammenhæng i patientforløb på tværs af sektorer. Afprøvningen er nu tilendebragt og har været en succes for så vidt angår brugernes tilfredshed med nytten af SP-Link.

Evalueringens hovedresultat er, at SP-Link er et værdifuldt og ønsket redskab til indhentning af supplerende oplysninger i hverdagen hos hovedparten af kommunernes sundhedsfaglige personale. Evalueringen viser desuden, at SP-Link adgangen er nyttig og sparer tid.

Signaturindsats 2: Regional varetagelse af behandlingsansvar på kommunale døgnpladser

Det overordnede formål med at lade regionale læger varetage behandlingsansvaret på kommunale døgnpladser er at skabe sammenhængende forløb af høj kvalitet for borgere og patienter, som ikke er indlæggelseskrævende, men som er svækket i en grad, som betyder, at de har ophold på en midlertidig kommunal døgnplads. Samarbejdet har borgeren/patienten i centrum og har fokus på at styrke det tværsektorielle samarbejde om patienten.

Sammenhæng og almen praksis' rolle i det sammenhængende sundhedsvæsen

De praktiserende læger indtager en central rolle i Borgerens lokale sundhedsvæsen. Ældre- og Omsorgsudvalget behandlede den 9. marts 2020, pkt. 21, KKR-formandskabets ønske om en ny praksisplan for almen praksis. Praksisplanen beskriver almen praksis' opgaver, snitflader til det øvrige sundhedsvæsen samt rettidig planlægning, der sikrer, at den rette kapacitet er til stede i almen praksis, og at kapaciteten er hensigtsmæssigt fordelt i regionen.

Praksisplanen sætter en retning for almen praksis, der bidrager til, at de samlede ressourcer i sundhedsvæsenet anvendes effektivt, samt at borgerne i stigende grad modtager relevant og god behandling tættere på - eller i - deres eget hjem, idet behandlingen sker på en måde, så den giver størst mulig værdi for borgerne. Endvidere skal praksisplanen understøtte, at det nære sundhedsvæsen, herunder almen praksis, kan imødekomme denne bevægelse.

Det endelige forslag til en ny praksisplan bliver forelagt Praksisplanudvalget til godkendelse medio december 2021 med henblik på ikrafttræden umiddelbart herefter. Praksisplanen kommer til at indeholde følgende tre tværgående temaer for at understøtte gode sammenhængende patientforløb:

- Opgave- og ansvarsfordeling mellem almen praksis og det øvrige sundhedsvæsen
- Adgang til sparring og rådgivning på tværs af sundhedsvæsenet
- Tværsektoriel kommunikation

Praksisplanen skal skabe rammerne for udviklingen af almen praksis i Region Hovedstaden i en tid, hvor den samlede befolkning stiger; herunder antallet af ældre, kronisk syge og multisyge borgere samt borgere med psykiske lidelser. Udvikling af nye behandlingsformer, ny teknologi og omlægning af opgaverne i sundhedsvæsenet betyder samtidig, at behandlingen rykker tættere på borgerne.

Sideløbende med arbejdet med den nye praksisplan foregår et arbejde omkring udvikling af tovholderrollen i almen praksis, der kommer til at indgå som et centralt begreb i den kommende praksisplan.

Det tiltagende fokus på almen praksis' rolle som tovholder understreger, at almen praksis er en central aktør for den enkelte borger og i det sammenhængende sundhedsvæsen. Der er imidlertid varierende opfattelser af, hvad begrebet "tovholder" indeholder og betyder for opgaverne i almen praksis. Tovholderrollen er desuden i bevægelse fra tidligere, hvor den overvejende handlede om behandlingen i almen praksis og relationen til patienten, til i stigende grad også at have et koordinerende og organisatorisk perspektiv. Der er derfor behov for en drøftelse og tydeliggørelse af tovholderrollen med henblik på at opnå en fælles forståelse, der kan indarbejdes i den kommende praksisplan.

2. Demens

I takt med at befolkningen bliver ældre, vil flere og flere borgere udvikle demens. Regeringen vedtog i 2016 en handlingsplan for demensindsatsen frem mod 2025. Handleplanen opstiller tre mål:

- Danmark skal have 98 demensvenlige kommuner
- Flere mennesker med demens skal udredes, og 80 % skal have en specifik diagnose
- En forbedret pleje- og behandlingsindsats skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin blandt mennesker med demens med 50 % frem mod år 2025

Handleplanen understøttes af en række konkrete initiativer.

Frederiksberg Kommune har vedtaget en Ældre- og Værdighedspolitik 2019-2022, der sætter retningen for kommunens indsats rettet mod de ældre, deres pårørende og civilsamfundet (Kommunalbestyrelsen den 27. august 2018 pkt. 178). Ældre- og Værdighedspolitikken dækker også over borgere, der lider af demens.

Derudover har kommunalbestyrelsen besluttet, at der skal udarbejdes en kommunal demenspolitik (Kommunalbestyrelsen den 24. februar 2020, pkt. 47). Politikken skal blandt andet tage afsæt i eksisterende politikker, den nationale Demenshandleplan og forvaltningens interne retningslinjer. De fleste borgere med demens modtager en række kommunale tilbud og ydelser, der bl.a. er fastlagt i den vedtagne kvalitetsstandard på ældreområdet. Respekt for den enkelte borger og betydningen af, at behandle denne med værdighed, er gennemgående for samarbejdet mellem borger og medarbejder.

Demensområdet kan ikke betragtes isoleret, men skal ses som en integreret del af den kommunale indsats på Ældre- og Omsorgsområdet. Det betyder, at demenspolitikken er tæt knyttet til og uadskilleligt forbundet med Ældre- og Værdighedspolitikken. I forbindelse med, at der skal udarbejdes en Ældre- og Værdighedspolitik for perioden 2023-2026 anbefales, at demenspolitikken bliver udviklet synkront, så der sikres sammenhæng og kontinuitet imellem de 2 politikker.

I del 2 redegøres der nærmere for demensindsatsen i Frederiksberg Kommune.

3. Udfasning af Frederiksberg Hospital

I forbindelse med at Bispebjerg Hospital ombygges og nybygges, udfases Frederiksberg Hospital. I 2025 forventes Regionerne helt at være fraflyttet området – i hvert fald på den somatiske del.

Når udvidelsen af Bispebjerg Hospital står færdig, vil det være Danmarks næststørste akuthospital. For borgerne på Frederiksberg betyder det, at de vil blive tilknyttet et hospital, der pga. sin store volumen med tilstedeværelse af næsten alle lægefaglige specialer får endnu bedre mulighed for at levere god behandling. Det overordnede gode og konstruktive samarbejde mellem hospital og Frederiksberg Kommune forventes ikke at blive ændret i forbindelse med udflytningen. Det tætte samarbejde bl.a. om indlæggelser og udskrivelser vil fortsætte. Ligeledes vil samarbejdet om Frederiksberg Kommunes Akutteam (FKA), hvor kommunale og hospitalsansatte sygeplejersker går sammen om at forebygge indlæggelser og genindlæggelser, fortsætte. Hospitalet vil ligeledes fortsat yde lægedækning på Frederiksberg Kommunes Døgnrehabilitering (FKD) med henblik på at forebygge indlæggelser og skabe sammenhængende forløb.

Regionens fraflytning fra Frederiksberg Hospital giver kommunen en unik mulighed for at udnytte grunden og dets bygninger. Området rummer allerede i dag en række sundhedstilbud. Disse kan med fordel udbygges, så flere tilbud samles, hvilket giver grundlag for et tættere samarbejde på tværs af institutioner.

Udvikling af hospitalsområdet er politisk forankret i et særligt udvalg, Hospitalsgrundsudvalget, som kan sikre en visionsdrevet udviklingsproces med bred inddragelse og et samspil på tværs af kommunale

politikområder. Det overordnede formål med udvalget er, at Frederiksberg Kommune har et politisk udvalg, der har særligt fokus på den forestående udvikling af Frederiksberg Hospital, herunder kommunens egen rolle i udviklingen. Parallelt med arbejdet i udvalget bliver der udarbejdet en udviklingsplan for området. Dette beskrives nærmere under Udfordring 4.

Etablering af Frederiksberg Lægehus og Sygeplejeklinikker sommeren 2020, som der redegøres for nedenfor, er et eksempel på, hvordan fysisk nærhed mellem funktioner kan understøtte en øget organisatorisk sammenhæng og bidrage til at skabe smidigere overgange for borgerne. I 2019 gennemførte Erik Arkitekter en analyse, der peger på, hvordan en samling af sundhedstilbud kan styrke borgernes oplevede forløb. (Ældre- og omsorgsudvalget den 3. juni 2019, pkt. 74). Emnet er nærmere beskrevet under del 2.

4. Politiske pejlemærker: Politikker og strategier, der peger ind i Det Lokale Sundhedsvæsen

Borgerens lokale sundhedsvæsen skal understøtte kommunen i at løse sundhedsopgaver i overensstemmelse med de pejlemærker, som findes i de relevante politikker. Der ligger en vigtig opgave i at sikre sammenhæng mellem de indsatser, der sker i det lokale sundhedsvæsen, og kommunens øvrige relaterede indsatser. Eksempelvis kan forbedringer i borgerens sundhedsindsats have stor betydning for borgerens mulighed for en bedre arbejdsmarkedstilknytning.

Frederiksbergstrategien 2020 indeholder de overordnede visioner og mål for byens udvikling og for kommunens opgavevaretagelse. Strategien sætter retning for Frederiksbergs udvikling med visioner og mål inden for fire overordnede temaer: Byen i byen, Klimabyen nu og i fremtiden, Byen for alle og Vidensbyen. (Kommunalbestyrelsen den 11. maj 2020, pkt. 136.)

Frederiksberg Kommune har et mål om, at borgerne skal opleve høj livskvalitet, og at de har trygge rammer for at leve deres liv selvstændigt og aktivt på den måde, de ønsker – med udgangspunkt i egne ressourcer og netværk. Borgerne skal også have mulighed for et sundt liv, ligesom det skal være let at træffe sunde valg, og de borgere, der ønsker at ændre vaner, skal kunne få hjælp til det.

Plangrundlaget for Borgerens lokale sundhedsvæsen understøtter de politiske visioner og målsætninger i Frederiksbergstrategien.

I 2018 vedtog Kommunalbestyrelsen en række nye politikker, der er med til at sætte retningen for Det Lokale Sundhedsvæsen. Det drejer sig om Sundhedspolitikken, Ældre- og Værdighedspolitikken, Integrationspolitikken, Handicappolitikken samt Udsattepolitikken.

5. Målgrupper i det lokale sundhedsvæsen på Frederiksberg

Alle borgere er unikke med hver deres individuelle behov og ønsker. Mange har flere og komplekse problemstillinger. Alligevel kan det være hensigtsmæssigt at definere en række målgrupper, som kan hjælpe med at skabe overblik og prioritere ressourcer og indsatser.

Analytisk opdeler Ældre- og Omsorgsområdet borgerne i Frederiksberg Kommune i fire målgrupper.

Målgruppe 1: Svækkede ældre

- ❖ Svækkede ældre og borgere med komplekse og flere (kroniske) sygdomme og mange genindlæggelser samt borgere med alvorlig demens.

Målgruppe 2: Borgere med kronisk sygdom

- ❖ Borgere med kronisk sygdom, som også har behov for kommunal indsats

Målgruppe 3: Ældre borgere med trygheds- og omsorgsbehov

- ❖ Ældre borgere med trygheds- og omsorgsbehov , herunder borgere med tidlig demens.

Målgruppe 4: Borgere med midlertidige behov

- ❖ Selvhjulpne borgere i alle aldre med midlertidige behov.

Del 2: Aktuelle udfordringer i borgerens lokale sundhedsvæsen

Udfordring 1: Rekruttering og fastholdelse

1. Udfordringen i dag

Ligesom andre kommuner har Frederiksberg Kommune udfordringer i forhold til tiltrækning og fastholdelse af sundhedsfagligt personale til sundheds- og ældreområdet. Det gælder sosu-hjælpere, sosu-assistenten samt sygeplejersker. Udfordringerne er komplekse, og der er flere veje til at løse dem. Noget kan løses inden for kommunens eget arbejdsgiveransvar, andet skal understøttes via fælles nationale tiltag, ligesom området er påvirket af den generelle kultur og trends i samfundet. For eksempel er der brug for en mere positiv italesættelse af ældreområdet som en karrierevej med gode muligheder for faglig udvikling. Endelig er der en stærk trend i samfundet om, at alle helst skal have en studentereksamen og derefter en boglig uddannelse, hvilket betyder, at alt for få vælger en erhvervsuddannelse. Uanset hvad skal arbejdet ses i et langsigtet perspektiv, idet styrket rekruttering og fastholdelse vil være en længerevarende proces, der strækker sig mange år frem.

Flere ældre med behov for mere og kompleks pleje, færre ansøgere på social- og sundhedsuddannelserne og et højt antal medarbejdere, som snart går på pension, betyder, at udfordringerne bliver større i de kommende år. Derfor er rekrutteringen til ældre og sundhedsområdet én af de væsentligste velfærdsdagsordener for Frederiksberg Kommune og KL. Nedenstående skema viser de nationale rekrutteringsudfordringer; herunder sygefravær omregnet til fuldtidstillinger.

Rekrutteringsudfordringer består ifølge KL af følgende forhold:

Flere ældre	Flere går på pension i de kommende år	Største frafald ses på SOSU-uddannelser	SOSU-personale er den faggruppe i kommunerne, der har flest sygedage	Deltidskultur
170.000 flere 80+ årige i 2030	30 % af de ansatte på sundheds- og omsorgsområdet er 55+	Tre måneder efter eleverne på SOSU-skolerne er begyndt på deres hovedforløb, er ca. hver syvende stoppet med uddannelsen	16 dagsværk årligt	8 ud af 10 er på deltid

Regeringen, KL og Danske Regioner nedsatte i 2019 en task force, der skulle drøfte rekruttering af social- og sundhedsmedarbejdere, samt hvordan flere medarbejdere får mulighed for at gå op i tid, og hvordan sygefravær kan nedbringes.

Task forcen har i juni 2020 offentliggjort sit arbejde i form af rapporten Veje til flere hænder og har foruden en lang række analyser af social- og sundhedsmedarbejdere peget på en række anbefalinger, der skal sikre flere hænder på social-, ældre- og sundhedsområdet.

Anbefalingerne fra task forcen kan opsummeres i disse punkter:

- Styrket rekruttering og fastholdelse på social- og sundhedsuddannelserne

- Styrket kvalitet i praktikforløbene
- Bedre overgange mellem skole og praktik
- God start og fastholdelse i faget
- Flere på fuld tid og mindre sygefravær

Anbefalingerne er blevet drøftet med ledere på sundheds- og omsorgsområdet i Frederiksberg Kommune og er blevet integreret i arbejdet med bedre rekruttering og fastholdelse.

2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?

Frederiksberg Kommune er godt i gang med at løse udfordringerne. Der arbejdes med tiltag om bl.a. forebyggelse, sund aldring, velfærdsteknologi og samskabelse, der skal bidrage med at fremtidssikre ældre- og sundhedsområdet. Ældre- og Omsorgsudvalget blev senest den 17. februar 2020, pkt. 13, orienteret om indsatser, der skal styrke rekruttering og fastholdelse. Der er mange tiltag, som kan være hjælpsomme på rekrutteringsudfordringerne. F.eks. endnu bedre arbejdsmiljø, bedre brug af velfærdsteknologi, bedre employer branding, bedre vagtfordelinger, bedre ledelse, flere spændende faglige udfordringer, mere efteruddannelse m.v.

Målet for indsatserne er at sikre tilstrækkelig og kompetent arbejdskraft, som kan understøtte målsætningerne om et stærkt lokalt sundhedsvæsen samt pleje og omsorg af høj kvalitet til gavn for borgerne.

Flere op i tid

KL og Forhandlingsfællesskabet er gået sammen om en indsats, der skal få flere kommunale medarbejdere op i tid eller på fuldtid. Frederiksberg Kommune er en af de 26 kommuner, der skal være nøglekommune i forhold til at få flere op i tid. Nøglekommuner skal være med til at udvikle handleplaner og afprøve redskaber, som skal munde ud i, at flere medarbejdere på sigt går op i tid eller ansættes på fuldtid. Hvis flere af de deltidsansatte kan arbejde flere timer eller fuldtid, rummer det et enormt potentiale. De ekstra timer er afgørende for at sikre hænder nok til fremtidens velfærd. Den langsigtede ambition er et kommunalt arbejdsmarked med fuldtid som det normale udgangspunkt, med mulighed for deltid. Som led i den langsigtede ambition opfordres til, at stillinger som udgangspunkt opslås på fuld tid, med mulighed for deltid baseret på hensyn til den enkelte medarbejder og opgaveløsningen.

SSA's Område-MED har udvalgt tre konkrete arbejdspladser i ældreområdet, som skal medvirke til at afprøve forskellige indsatser.

Lønniveau

Hjemmeplejen oplever, at konkurrencen om rekruttering af kvalificeret arbejdskraft er tiltagende. Ikke mindst i forhold til løn. Presset kommer både fra de omkringliggende kommuner, som angiveligt tilbyder højere løn, samt fra Dansk Sygeplejeråd (DSR) som forhandlingsorganisation. DSR har gennem adskillige år haft løn som et højt prioriteret område, senest med en kampagne fra efteråret 2019: Sig først ja... til et nyt job efter lønforhandling. I denne kampagne bliver alle sygeplejersker opfordret til at kontakte DSR, inden de siger ja til et nyt job. I praksis foregår det ofte ved, at en konsulent fra DSR kontakter de sygeplejersker, som har fået tilbudt ansættelse, hvor et lønkrav drøftes. I flere tilfælde har Hjemmeplejen ikke kunnet honorere lønforventningen, hvorefter ansøger har trukket sig.

Med budget 2020 blev der afsat 1,5 mio. kr. i 2020 stigende til 3 mio. kr. i 2021, 5 mio. kr. i 2022 og 5 mio. kr. i 2023 til særlige løninitiativer målrettet sygeplejersker og sosu-personale ansat i hjemmeplejen, på Frederiksberg Kommunes Døgnrehabilitering samt på plejecentrene. Udmøntningen sker på baggrund af en

konstruktiv dialog med FOA og DSR. Der er opnået enighed om, at lønmidlerne for 2020 og 2021 tildeles basissygeplejersker og basis sosu-assistenten samt en gruppe sosu-hjælpere specifikt i hjemmeplejen. Midlerne tildeles på baggrund af kompetencemodellen, hvorefter der sker honorering af fagfaglige kompetencer. Ultimo 2021 forhandles der med organisationerne om udmøntningen af midlerne i 2022 og frem.

Samarbejde med Elderlearn om at give sprog- og kulturstøtte til elever og uddannede medarbejdere

Forvaltningen har forlænget samarbejdsaftalen med firmaet Elderlearn i foreløbigt et år. Aftalen går ud på at matche sosu-elever og uddannede sosu'ere med sproglige udfordringer med ældre, så begge parter får glæde af hinanden. Indtil videre har samarbejdet vist rigtig gode resultater. F.eks. har 78 % fået mere lyst til at fortsætte på deres uddannelse, og 75 % er blevet mere trygge ved at tale dansk med kollegaer og ældre.

Via Smart Sundhed afprøves og implementeres en række forskellige velfærdsteknologiske løsninger som på forskellig vis understøtter et bedre arbejdsmiljø for medarbejderne samt giver mulighed for at levere omsorg og pleje til borgerne på effektive måder. Forflytningsområdet er årsag til en række arbejdsmiljøudfordringer og her kan velfærdsteknologier som f.eks. halv og helautomatiske senge understøtte medarbejderne i at foretage forflytninger på en mere skånsom måde. I regi af Smart Sundhed arbejdes der også med Bedre brug af data, som bl.a. skal være med til at understøtte medarbejdernes hverdag, så de eksempelvis har let ved at få præsenteret relevant information når de står ude hos borger og ikke skal bruge unødigt tid på at lede efter data.

Den elektroniske omsorgsjournal, Cura, som bliver anvendt på sundheds- og omsorgsområdet, er som nævnt ovenfor helt central for at understøtte medarbejderne i at løse deres kerneopgave.

Et andet projekt i arbejdet med at sikre kommunikation mellem borgere, pårørende og medarbejdere er projekt "Min Dialog" (tidligere "Borgerdialog"). (Ældre – og Omsorgsudvalget d. 12/4). Formålet med løsningen er at fremme, at den enkelte borger bliver mere aktiv, deltagende og informeret blandt andet gennem selvbetjening, adgang til data om eget forløb og med mulighed for kommunikation med kommunen. Dette sker igennem funktioner, hvor borgere blandt andet vil få mulighed for at se og aflyse kommende aftaler samt være i dialog med træningsterapeut eller sygeplejerske på sygeplejeklinikkerne. Borgeren får ligeledes mulighed for at give en pårørende adgang til løsningen, så de er orienteret om borgerens forløb. Løsningen indeholder en oversigt over aktiviteter i nærområdet - i første omgang inden for træningsområdet - men på sigt kan løsningen indeholde forskellige typer aktiviteter; herunder frivillige aktiviteter.

Til budget 2021 blev forslaget Lærings – og afprøvningslejligheder vedtaget. Lærings- og afprøvningslejlighederne har til formål at udbrede kendskabet til og brugen af hverdagsteknologier hos medarbejdere, borgere og pårørende. Målet er, at lejlighederne kommer til at bestå af fysiske samlingssteder samt en digital platform med præsentationer, vejledninger og korte inspirationsvideoer af simple digitale- og velfærdsteknologiske løsninger. Derudover igangsættes kompetenceudvikling af medarbejdere i at arbejde med teknologi i dagligdagen, som skal gøre dem trygge ved at bruge teknologien.

For at understøtte de politiske ambitioner og målsætninger om et stærkt lokalt sundhedsvæsen på Frederiksberg samt pleje og omsorg af høj kvalitet til gavn for borgerne, er det helt essentielt at være i stand til at tiltrække og fastholde kompetente og fagligt dygtige medarbejdere. Medarbejderne skal fortsat være i stand til at håndtere de stigende krav om f.eks. dokumentation, metoder til kvalitetsarbejde, koordinering af borgerforløb samt mere komplekse pleje- og behandlingsopgaver som følge af kortere indlæggelsestid på hospitalerne, flere borgere med kroniske sygdomme samt et øget antal borgere med demens i de kommende år, som følge af den voksende ældrebefolkning. Endelig foretrækker de fleste

borgere og pårørende færre personaleskift, da faste medarbejdere vil bidrage til øget kontinuitet og sammenhæng i pleje og behandling samt øget tryghed hos den enkelte ældre.

Rekruttering af sosu-elever

Uddannelse af sosu-assistenten og sosu-hjælperen er helt central for at kunne dække det nuværende og fremtidige arbejdskraftsbehov for sosu-personale i Frederiksberg Kommune. Det samlede antal elever, der gennemfører en sosu-uddannelse, afhænger af, hvor stort frafaldet er undervejs, men selvfølgelig også af, hvor mange der overhovedet rekrutteres til elevuddannelsen i kommunen.

Antallet af elevpladser, som kommunerne skal oprette, reguleres (dimensioneres) gennem centrale praktikpladsaftaler. Der er en ny femårig aftale om minimumsdimensionering af de to social- og sundhedsuddannelser på vej. Aftalen skal først og fremmest sikre, at kommunerne har en forudsigelig ramme til at planlægge rekrutterings- og uddannelsesopgaven efter.

Aftalen indebærer bl.a., at der skal findes en mere permanent løsning på den store udfordring, som de fagligt, sprogligt og kulturelt udfordrede elever udgør på læringsstederne f.eks. ved, at SOSU-skolerne får bedre rammer til at løfte de udfordrede elever. Ligeledes skal en ny lærepladsaftale sende et tydeligt signal om, at uddannelserne også er målrettet unge – med bl.a. et fælles ambitiøst måltal for unge og EUX-forløb.

Frederiksberg Kommune har i 2021 230 ansatte social- og sundhedselever og 150 sygeplejestuderende i praktik årligt. Dette tal stiger løbende grundet praktikpladsaftalen. Dimensioneringen er steget med 50 elever fra 2020 til 2021.

For driften betyder den øgede dimensionering, at uddannelsesopgaven også de kommende år vil fylde og skulle prioriteres højt. Tendensen må forventes at fortsætte, når initiativerne fra trepartsaftalen om henholdsvis elevløb fra grundforløbets start og tidligere indgåelse af uddannelsesaftaler træder i kraft fra henholdsvis den 1. juli 2021 og den 1. januar 2022. Ligeledes forventes beskæftigelsesindsatserne med bl.a. ret til uddannelse på 110 pct. dagpenge fortsat at kunne tiltrække ledige til uddannelserne. Det er i den forbindelse positivt at konstatere, at indtil videre har fire ledige frederiksbergborgere benyttet muligheden for opkvalificering, og har valgt at tage en sosu-uddannelse.

På nationalt niveau er tilgangen til sosu-uddannelserne faldende og det er en udvikling, som også Frederiksberg Kommune oplever. Hertil kommer, at konkurrencen fra omegnskommunerne om ansøgere til elevpladserne er skærpet. Årsagerne til rekrutteringsudfordringerne er mange, men primær kan nævnes en generelt faldende søgning mod erhvervsuddannelserne, som er særligt udtalt i hovedstadsområdet, hvor uddannelses- og jobbuddet er stort.

Der vil i samarbejde med jobcentret blive forsøgt etableret flere rekrutteringskanaler til og samarbejder om sosu-uddannelserne med henblik på at øge rekrutteringen blandt ledige til disse uddannelser. Der er f.eks. muligheder i forhold til, at mange i lufthavnen eller inden for hotel- og restaurationsbranchen har mistet deres arbejde under Coronakrisen. For en del af dem kan det være en mulighed at tage en sosu-uddannelse, da de allerede er vant til at arbejde med mennesker og i skiftende arbejdstider.

Anbefalingerne om, at der skal rekrutteres flere til uddannelserne, f.eks. ved at uddannelsesaftaler på sosu-uddannelserne indgås tidligere, vil ligeledes blive fulgt.

Pilotprojektet omkring unge i fritidsjob på plejecentre var tænkt som et forsøg på at tiltrække flere unge til pleje- og omsorgssektoren. Projektet er udskudt til 2022.

Der er bred enighed i ledergruppen på Sundheds- og Ældreområdet om, at uddannelsesområdet skal prioriteres på lige plan med plejeopgaverne, da det er blandt de nye elever og studerende, at kommunen skal rekruttere kommende kollegaer.

Frafald blandt sosu-eleverne

Frafaldet blandt sosu-elever i Frederiksberg er ligesom i de øvrige kommuner relativt stort. Frafaldet blandt sosu-eleverne i kommunen ligger indtil videre på omkring 22 % i 2021. Det er særligt i overgangen mellem grundforløb og hovedforløb, at det største frafald ses. Årsagerne til frafaldet er ofte komplekse og individuelle og handler nødvendigvis ikke kun om uddannelsen. I praktikaftalen for social- og sundhedsuddannelserne i 2020-2021, indgået mellem KL, Danske regioner og FOA, er der fastsat en målsætning om, at reducere frafaldet til maksimalt 10%.

Frederiksberg Kommune har fået puljemidler fra Styrelsen for Kvalitet og Undervisning til en særlig indsats for fastholdelse af elever på social- og sundhedsuddannelserne med fokus på sprogstøtte. (Ældre- og Omsorgsudvalget den 1. marts 2021, punkt 9.) Midlerne er tildelt på baggrund af, at andelen af elever med anden etnisk baggrund i Frederiksberg Kommune overstiger 35 %.

Frederiksberg Kommune arbejder allerede med forskellige indsatser til fastholdelse af sosu-elever med sproglige udfordringer. (Ældre- og Omsorgsudvalget den 18/1-2021, pkt. 3). Med tildelingen af midler fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil det blive muligt at gennemføre endnu flere indsatser i forhold til at give en ekstra støtte til elever med sproglige udfordringer.

3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022

Igangværende indsatser for at fastholde elever og studerende på uddannelserne

- At skabe en bedre overgang fra skole til praktik, for eksempel med før-besøg på praktikstederne, hvor elever har mulighed for at besøge deres kommende praktiksted før praktikstart med henblik på hurtigt at starte en faglig og læringsorienteret refleksion
- At udvikle og gennemføre obligatoriske lærings- og trivselssamtaler tidligt i elevernes først møde med praktikken
- At styrke praktikvejledningen ved udvikling og gennemførelse af praktikvejlederkurser med en særlig Frederiksbergprofil rettet mod personale med uddannelsesopgave
- At systematisk fordele elever og studerende for at sikre et mere hensigtsmæssigt ressourceforbrug på elevopgaven
- At afholde temaeftermiddage rettet mod det sundhedsfaglige personale, der arbejder med uddannelsesopgaver
- At standardisere uddannelsesopgaven ved at beskrive de uddannelsesansvarlige medarbejders roller og funktioner i fælles funktionsbeskrivelser

I 2021 og frem vil indsatserne i endnu højere grad være fokuseret omkring uddannelse som vejen til at rekruttere dygtige medarbejdere til sundheds- og ældreområdet i Frederiksberg Kommune. Tilgangen vil være, at jo bedre praktikforløb, jo nemmere er det for praktikstederne efterfølgende at rekruttere færdiguddannede.

Indsatserne på området er finansieret af budgetmidler for 2021-22, statslige puljemidler samt finanslovsmidler afsat i FL2019 til styrket praktikvejledning.

Som en del af finansloven for 2021 bliver der afsat 425 mio. kr. i 2021, 450 mio. kr. årligt i 2022-2023 og 500 mio. kr. årligt fra 2024 og frem til højere faglighed og flere ansatte i ældreplejen for at give bedre vilkår for ældre. Midlerne udmøntes via en ansøgningspulje, som giver kommunerne adgang til finansiering

svarende til én yderligere varig ansættelse i ældreplejen pr. ufaglært ansat i ældreplejen i kommunen, der sendes i uddannelse. Forvaltningen følger op, så snart der er nærmere information om ansøgningspuljen.

Udfordring 2: Flere borgere med demens og større inddragelse af pårørende

1. Udfordringen i dag

Ca. 37.500 mennesker i Danmark har ifølge Sundhedsdatastyrelsen demenssygdom. Der er imidlertid et betydeligt mørketal. Således estimerer Videnscenter for demens, at der er ca. 87.000, der har en demenssygdom. Det nationale Videnscenter for demens har skønnet, at der i 2017 var 1.532 borgere i Frederiksberg Kommune, der led af demens. Langt hovedparten er ældre (65+), men også yngre mennesker kan rammes af demens. I takt med, at befolkningen bliver ældre, vil antallet af borgere med demens stige. Også borgere, der er udviklingshæmmede, lever længere og risikerer dermed at udvikle en demenssygdom.

Demens er en lidelse, der ikke kun påvirker borgeren – det er samtidig en sygdom, som typisk får stor indflydelse på de pårørendes liv.

Regeringen og de øvrige partier i satspuljekredsen indgik i 2016 en aftale om udmøntning af midler til en national demenshandleplan. Handleplanen opstiller tre nationale mål for demensindsatsen frem mod 2025, som understøttes af en række initiativer fordelt på fem fokusområder.

Mål for handleplanen:

- Danmark skal have 98 demensvenlige kommuner
- Flere mennesker med demens skal udredes, og 80 % skal have en specifik diagnose
- En forbedret pleje- og behandlingsindsats skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin blandt mennesker med demens med 50 procent frem mod år 2025

Den nationale demenshandlingsplan indeholder fem fokusområder:

1. Tidlige opsporing og kvalitet i udredning og behandling
2. Bedre kvalitet i pleje, omsorg og rehabilitering
3. Støtte og rådgivning til pårørende til mennesker med demens
4. Demensvenlige samfund og boliger
5. Øget videns- og kompetenceniveau

Under de fem temaer findes der 26 konkrete initiativer.

Tidlig opsporing og diagnosticering af borgere med demens har stor betydning for regionens og kommunens mulighed for at sætte ind med den rette behandling og pleje af høj kvalitet. Tidlig opsporing er også med til at forebygge en forværring af sygdommen. Den praktiserende læge vil ofte være en af de første, der får kendskab til demenssygdommen, men også hjemmeplejen indtager en central rolle, da de kan observere, om borgerens tilstand forværres, eller de pårørende er tiltagende bekymrede.

En af udfordringerne ved at give den rette støtte og pleje til personer med demens er at balancere den enkeltes selv- og medbestemmelse overfor kommunens omsorgspligt. Personer med demens er ligesom alle andre aktive, selvbestemmende mennesker, men de kan samtidig være afhængige af andre som følge af deres sygdom. Borgeren med demens kan afvise den hjælp, der tilbydes, og det er kommunens pligt at finde en måde, hvorpå personen vil modtage hjælpen, hvis den vurderes at være nødvendig for at opretholde borgerens sundhed. Der skal først og fremmest arbejdes med socialpædagogiske tiltag for at få

personen til at modtage hjælpen, men der kan være situationer, hvor dette ikke er tilstrækkeligt for at få personen til at modtage den rette omsorg, og hvor personalet ser sig nødtvungen til at anvende magt. (Ældre- og Omsorgsudvalget den 12. april 2021, pkt. 26).

2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?

Frederiksberg Kommune har arbejdet systematisk med demensområdet i gennem en længere årrække, bl.a. i samarbejde med Sundhedsstyrelsens rejsehold. Der er sket en markant opkvalificering på plejecentrene, FKD og i hjemmeplejen, ligesom området understøttes organisatorisk af bl.a. et demensteam.

På plejecentrene starter udvikling af metoderne på nogle af kommunens plejecentre, hvorefter de efterfølgende implementeres i resten af kommunen. At alle plejecentre indgår i kompetenceudviklingen betyder samtidig, at der er mulighed for netværk og sparring. Det betyder også, at de forskellige metoder og tilgange indgår som en del af plejecentrenes almindelige drift.

Plejecentrene benytter en række systematiske redskaber og demensvenlige velfærdsteknologier i hverdagen for at optimere plejen og omsorgen for beboere med demens. Bl.a. bliver såkaldt Fokusbeboere løbende drøftet på tavlemøder. Der er oparbejdet et 'fælles sprog' på tværs af faggrupper, der har gjort omtalen af den enkelte beboer mere ensartet; uanset der er tale om komplekse tilstande. Derudover er der udpeget nøglepersoner i den faste medarbejdergruppe, der indgår som ressourcepersoner i dagligdagen. De demensvenlige velfærdsteknologier er med til at understøtte sansestimulering hos eksempelvis udfreagerende borgere og derigennem skabe ro og tryk, så det bliver muligt for personalet at samarbejde med borgeren.

For at forebygge udfreagerende adfærd og tilrette den bedst mulige pleje afvikles der beboerkonferencer, hvor beboere med en særlig demensproblematik drøftes. Her deltager lederen samt en repræsentant fra alle faggrupper, der er i berøring med den pågældende beboer. På mødet beskrives den aktuelle praksis og de problemstillinger, medarbejderne møder, og der træffes beslutninger om den fremtidige indsats. Konferencerne faciliteres af en særligt uddannet nøgleperson. Den brede deltagelse af medarbejdere er med til at sikre, at borgerens udfordringer og behov belyses bredt, og at der bl.a. kan tages højde for borgerens/beboerens døgnudsving.

Plejecentrene har også arbejdet med livshistorier og livshistoriecafeer. Beboeren, dennes pårørende samt personalet har sammen lavet en livshistorieplakat, der ved hjælp af billeder illustrerer beboerens liv. Billederne hjælper beboeren til at skabe genkendelighed, ligesom den danner afsæt for samtale mellem beboer og personale. Dialogen om livshistorieplakaten er med til at skabe en fælles forståelse og styrke samarbejdet med de pårørende.

Borgere med demens og deres pårørende vil typisk komme i kontakt med en række forskellige tilbud i takt med, at demenssygdommen udvikler sig.

Tidlig opsporing sker i forbindelse med de lovpligtige forebyggende hjemmebesøg. Samtidig arbejder hjemmeplejen struktureret med tidlig opsporing af forringet helbredstilstand og funktionsevne hos ældre. Det sker ved at anvende en metode kaldet Hjulet, hvor borgerens livssituation gennemgås, hvorved tidligere tegn på kognitiv svækkelse kan observeres.

Borgere, der får en demenssygdom, har brug for en sammenhængende og vedvarende indsats. Den løbende koordination varetages af en *forløbskoordinator*, der sikrer, at borgere og pårørende løbende får tilbudt den rette hjælp og vejledning i takt med, at sygdommen udvikler sig. Koordinatoren modtager

henvisning fra udredningen eller praktiserende læge, når en borger er blevet diagnosticeret med demens. Koordinatoren indgå også i opkvalificering af medarbejdere i hjemmeplejen vedr. demenssygdomme.

I forbindelse med udvikling af en demenssygdom kan det blive nødvendigt, at de pårørende varetager dele eller samtlige af deres nærtståendes økonomiske og personlige forhold. Det kan ske via et værgemål eller en fremtidsfuldmagt. Borgere med demens og deres pårørende får *tilbudt vejledning om relevante juridiske forhold*. Via Min Dialog appen vil det blive lettere for pårørende og borgere at kunne kommunikere og følge med i dialogen mellem borgere og medarbejdere, således at borgeren sikres den bedst mulige hjælp. Min dialog er nærmere omtalt ovenfor.

Frederiksberg Kommune tilbyder borgere med demens samt pårørende *psykologisk rådgivning* om støtte til livet med demens. Derudover tilbydes pårørende deltagelse i en *pårørendegruppe*, hvor de kan udveksle erfaringer med andre pårørende samt få viden om demenssygdomme og deres mulige effekt på adfærd, følelsesliv og socialt samspil. I 2020 har gruppen været afviklet med en gruppestørrelse afpasset efter retningslinjerne for Coronapandemien.

Frederiksberg Kommune tilbyder hvert år en *ferierejse i Danmark* til borgere med demens og en af deres pårørende. Ud over sammen at få en oplevelse giver rejsen mulighed for at danne netværk med familier i en lignende situation. Pga. Corona blev ferierejsen aflyst i 2020. Rejsen forventes gennemført i 2021.

Frederiksberg Kommune har *aktivitetstilbud* specifikt målrettet borgere med demens. Disse varetages af Aktivitetstilbuddet Stedet og Aktivitetscentret Kong Frederik IX. Stedet er et tilbud til yngre hjemmeboende borgere (under 70 år). Kong Frederik IX er for borgere med en demenssygdom eller anden hukommelsesproblematik af let eller svær grad. Begge tilbud har fokus på, at borgeren fortsat skal have mulighed for at leve et aktivt liv. Derudover fungerer aktivitetscentrene som aflastning for de pårørende.

I foråret 2020 var aktivitetsstederne nedlukkede i en periode pga. Corona, hvorefter de åbnede igen men under begrænsede forhold. Aktivitetstilbuddene har haft fokus på, hvordan de fortsat har kunnet give borgerne det bedst mulige tilbud under de givne forhold. Aktivitetscentrene har i perioden bl.a. fastholdt kontakten til borgerne og deres pårørende via telefon, ligesom der har været afviklet hjemmebesøg. Derudover har borgerne fået tilbudt træningsvideoer, så de fortsat har kunnet træne styrke, balance og kondition under Coronapandemien.

At tage vare på en ægtefælle med demens kan være en meget krævende opgave. Pårørende kan tilbydes et *aflastningsophold til deres nærtstående* på enten Frederiksberg Kommunes Døgnrehabilitering (FKD) eller Betaniahjemmet. Opholdets varighed aftales efter behov og kan variere fra en weekend, en uge eller for en længere periode. Frederiksberg Kommune tilbyder også *afløsning i hjemmet*, hvor en medarbejder fra hjemmeplejen op til fire timer om ugen opholder sig i hjemmet, så den pårørende har mulighed for at tage på f.eks. besøg eller til kulturelle tilbud. Tilbuddet forudsætter, at borgeren ikke kan lades alene.

I takt med, at demenssygdommen udvikler sig, kan der blive behov for øget pleje og støtte. Behovet kan med tiden blive så stort og/eller komplekst, at der tilbydes en *plejebolig*, hvor den rette omsorg kan gives. Alle kommunens tolv plejecentre modtager borgere med demens og har de nødvendige kompetencer til også at varetage denne faglige opgave. Der er uddannet demensnøglepersoner, der har særlig viden om demenssygdomme, og som bidrager til, at beboere med demens oplever størst mulig livskvalitet i hverdagen samt forebygger, at situationer med borgere med demens udvikler sig til uhåndterbare problemer i hverdagen. Overgangen fra eget hjem til en plejebolig kan være vanskelig; navnlig for yngre borgere med demens. Der lægges derfor vægt på at sikre en god indflytning og en tryk overgang; både for borgeren og dennes pårørende.

Plejecentret OK-Fonden prinsesse Benedikte råder over to vurderingsboliger, hvor borgere med større kognitive udfordringer kan tilbydes et målrettet midlertidigt ophold med henblik på en demensfaglig vurdering. Plejecentret fungerer også som videnscenter i forhold til mennesker med en demenssygdom og er fysisk hjemsted for Det udegående demensteam, der tilbyder de øvrige plejecentre faglig sparring omkring særlig vanskelige borgerforløb.

3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022

Mange af indsatserne inden for demensområdet forventes fortsat i 2021 og 2022. Plejecentrene i Frederiksberg Kommune har i samarbejde med Sundhedsstyrelsens rejsehold gennemført en række praksisnære læringsforløb, der har betydet, at det demensfaglige arbejde på plejecentrene er blevet langt mere struktureret, og medarbejdernes faglighed er i endnu højere grad bragt i spil. F.eks. bliver viden om den enkelte beboers livshistorie, personlighed og præferencer anvendt til at tilrettelægge en mere individuel pleje og omsorg, der bliver arbejdet struktureret med dataindsamling i forbindelse med beboer- og pårørendesamtaler ved indflytning, og det tværfaglige samarbejde bliver understøttet ved blandt andet beboerkonferencer og triageringsmøder.

I forbindelse med budgetforliget for 2021-2022 blev der afsat midler til en Ældre pakke rettet mod en styrkelse af en tryk og værdig ældrepleje på plejecentrene. Pakken indeholder følgende elementer:

- Sikre overdragelse af viden ved vagtskifte i plejen af den enkelte ældre – ingen tab af viden
- Styrket pårørendekontakt og fortsat prioritering af pårørendekoordinator
- Værdighedsrådgivning og supervision af medarbejderne skal sikre vedvarende kvalitet
- Fagligheden på plejecentrene styrkes med en udgående funktion fra hjemmeplejen
- Bemanding styrkes på plejecentrene om aftenen, om natten og i weekenderne

Med Ældre pakken sikres der en fokuseret opfølgning på indsatserne i form af ekstra audit samt en tværgående ledelsesmæssig opfølgning i forhold til supervisionen, indsatsen fra hjemmesygeplejen og erfaringer fra pårørendekoordinatoren. Fokus er på en løbende forbedring af kvaliteten af indsatsen. Da Ældre pakken har en halv indfasning i 2021 med fuld effekt, er de tre første indsatser allerede igangsat i første kvartal 2021 – de to sidste indsatser vil blive igangsat i 2. halvår, således at der er sammenhæng mellem økonomi og indsatser.

Til budget 2021 blev det besluttet at implementere en ”demens venlig teknologipakke”, som skal være med til at understøtte udbredelsen af velafprøvet teknologier på plejecentrene. Udrulningen af de konkrete teknologier foretages med inspiration fra Århus Kommune, hvor man med succes har arbejdet med en bred vifte af demensvenlige teknologier, som på forskellige måder har understøttet og hjulpet borgerne til at blive mere rolige. Det har bl.a. vist sig at være muligt at reducere den fysiske og psykiske uro blandt demensramte borgere med helt op til 60 %. Teknologier har desuden resulteret i mindre aggressiv og udfraagerende adfærd blandt de demensramte borgere og har dermed medvirket til at fremme medarbejdernes arbejdsmiljø.

Samarbejde med borgere med demens og deres pårørende er en faglig udfordrende opgave, som kræver særlige kompetencer. Som en del af Ældre pakken er der i 2021 igangsat et forbedringsprojekt, hvor ledere og medarbejdere på 2 af kommunens plejecentre tilbydes supervision. Supervisionen har til formål at øge fagligheden og trivslen blandt personalet. Ud over at styrke indsatsen overfor gruppen forventes supervisionen også at medvirke til at fastholde medarbejderne indenfor området. Supervision er et trygt rum for personalet, hvor man sammen bliver klogere på de mellem menneskelige udfordringer, man kan

møde på arbejdet med beboere, pårørende osv. I forbindelse med forbedringsprojektet afprøves forskellige supervisionsformer; bl.a. gruppesupervision og akut individuel supervision.

Pårørendekoordinator

De fleste borgere har hyppig kontakt til deres pårørende, som for mange er en vigtig støtte og hjælp i hverdagen, både praktisk og socialt.

Mange pårørende finder det meningsfuldt og berigende at påtage sig omsorgsopgaver i forhold til deres nærtstående. Men det kan samtidig være en rolle, der slider på eget helbred og mentale tilstand med risiko for ensomhed, stress og depression. Der er en overvægt af kvinder, der påtager sig plejeopgaver for deres nærtstående.

Som en del af Ældre pakken har Frederiksberg Kommune ansat en pårørendekoordinator. Det er et tilbud til personer, der er pårørende til en ældre Frederiksbergborger med kronisk sygdom eller svækkelse, der modtager hjælp eller støtte fra Sundheds- og Omsorgsafdelingen i kommunen. Det er ikke et krav, at den pårørende bor i Frederiksberg Kommune for at benytte sig af tilbuddet. Det er navnlig pårørende til en borger, der lider af demens, der kontakter pårørendekoordinatoren. Med fastansættelsen af en Pårørendekoordinator blev det besluttet, at der skal være et særligt fokus på pårørendesamarbejdet på plejecentrene.

I efteråret 2021 tilbydes som noget nyt en foredragsrække for ny-diagnosticerede borgere med demens samt deres pårørende. Der er tale om et samarbejde mellem Frederiksberg Kommune, Hukommelsesklinikken og Center for Demens i Københavns kommune. I løbet af foredragsrækken, der er på 3 moduler, vil borgerne få oplysning om demenssygdomme og behandling, gode råd til hverdagen med demens, hjælpemuligheder hos kommunen samt personlige og juridiske forhold. Foredragsrækken er en blanding af oplæg, dialog og erfaringsudveksling og afvikles af demensforløbskoordinatorer, læger, psykologer, socialrådgivere m.m. Der forventes afviklet 2-3 foredragsrækker om året.

Frederiksborgmuseerne har i samarbejde med Frederiksberg Kommune udviklet såkaldte kultur- og erindringskasser for sårbare borgere, der kan bruges i reminiscens eller som basis for sociale samtaler for og med borgere, der af den ene eller anden grund ikke har mulighed for at besøge museerne på egen hånd. Kulturkassernes indhold inspirerer til samtaler om følelser, tanker og erindringer på et niveau, der passer alle, uanset alder, køn, kultur og social baggrund. Brugere af Stedet har hjulpet museumsformidleren med at udpege de genstande og fortællinger fra museernes samlinger, der egner sig bedst til samtaler, erindringer og nærvær.

Udfordring 3: Ensomhed (blandt ældre)

1. Udfordringen i dag

De fleste mennesker har behov for at indgå i fællesskaber og have en eller flere tætte relationer. Men når livet ændrer sig, f. eks. når man går på pension eller mister en ægtefælle, kan ensomhed opstå. Også funktionstab som syn og hørelse kan føre til ensomhed. Samtidig falder familie og venner væk i takt med, at man bliver ældre. Derfor er ældre mennesker udsatte for at blive ensomme, ligesom navnlig mænd kan have vanskeligt ved at skabe nye relationer. Også pårørende, der tager vare på en demens eller alvorlig syg ægtefælle, kan opleve ensomhed. Derudover har Corona og den generelle nedlukning af samfundet i 2020-

2021 øget ensomheden ikke mindst blandt de ældste borgere, der bl.a. har været påvirket af besøgsrestriktioner på plejecentrene.

Langvarig ensomhed sætter sig store spor hos den enkelte borger og kan være et alvorligt problem, som kan have betydelige konsekvenser for sundhed og trivsel. Langvarig ensomhed forringer ikke bare livskvaliteten men også funktionsevnen og det fysiske helbred og kan øge risikoen for en række sygdomme, ligesom det kan føre til overdødelighed. De ensomme ældre har samtidig sværere ved at overvinde sygdom end ældre med stærke sociale relationer og gør større brug af sundhedssystemet, hvilket fører til ekstraomkostninger til omsorg og pleje samt flere somatiske og psykiatriske indlæggelser. Derfor er det sociale liv ligeså vigtigt som det mentale og det fysiske.

Ifølge Ældresagen føler 50.000 danskere over 65 år sig ensomme i hverdagen. Mange ældre bor alene. Det betyder imidlertid ikke, at borgeren føler sig ensom, ligesom der ikke må forveksles mellem ensomhed og selvalgt 'alenetid'. Ensomhed skal forstås som en oplevet følelsestilstand og ikke noget, der kan tælles og sættes på formler. Følelsen af ensomhed kan opstå, når man er alene og mangler social kontakt og nærvær. Men det kan også eksistere, når man er omgivet af andre mennesker, fordi man savner tætte og fortrolige relationer, f.eks. til ægtefælle eller en nær ven. Derfor kan ensomhed være svært at spotte for andre.

Pandemien med nedlukninger og begrænsninger har haft stor negativ betydning for de borgere, der i forvejen følte sig ensomme. Det lavere aktivitetsniveau har ikke bare betydet en potentiel forringelse af deres fysiske niveau men kan også have svækket deres sociale kompetencer. Navnlig borgere, der er blevet enke eller enkemand under pandemien, er blevet påvirket af de mange restriktioner af det sociale liv, hvilket har givet en øget efterspørgsel efter at deltage i en sorgstøttegruppe i regi af Sundhedscentret. Omvendt er ensomhed blevet et fænomen, der generelt italesættes i samfundet. En aftabuivering kan medvirke til, at de borgere, der ikke tidligere har ønsket at tale om deres ensomhedsfølelse, nu finder det legitimt, hvilket kan åbne op for, at de beder om hjælp til at ændre situationen.

2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?

Frederiksbergstrategien og Ældre- og Værdighedspolitikken har begge som gennemgående værdi, at borgerne skal være aktive og selvhjulpne længst muligt og indgå i sociale fællesskaber. Forebyggelse og afhjælpning af ensomhed indtager derfor en central plads i de kommunale indsatser.

Oplevet ensomhed er tabubelagt, og mange ældre omtaler det derfor ikke. Derfor kan det være vanskeligt at spotte. Medarbejderne på ældreområdet har opmærksomhed på problematikken, og der er taget en række initiativer.

Forebyggende hjemmebesøg

Kommunen tilbyder forebyggende hjemmebesøg (seniorsamtaler) til alle borgere første gang det år, de fylder 75 år. Fra borgeren fylder 80 år, tilbydes besøg én gang årligt. Herudover tilbydes der besøg til ældre +65 år, som står i en vanskelig livssituation. Pr. 1. juli 2019 blev det endvidere lovpligtigt for kommunerne at tilbyde et forebyggende besøg til borgere, der fylder 70 år, og som bor alene. Formålet er at forebygge ensomhed og mistrivsel. Borgere, der modtager daglig praktisk hjælp og personlig pleje, tilbydes ikke et forebyggende hjemmebesøg. Ved de forebyggende hjemmebesøg får borgeren mulighed for at tale med en sundhedsrådgiver om dennes hverdag og trivsel. Sundhedsrådgiveren kan bl.a. rådgive om hvilke muligheder, der er for at deltage i sociale tilbud.

De forebyggende hjemmebesøg er med undtagelse af nedlukningsperioden i foråret 2020 fortsat under pandemien. Sundhedsrådgiverne har desuden foretaget telefonisk opfølgning og/eller genbesøgt de borgere, der vurderes at have særlige behov.

Ved de forebyggende hjemmebesøg foretages der en screening vha. programmet Ucla3 mhp. at opspore ensomhed. Screeningen benyttes bl.a. til at have en samtale om den brede palette af tilbud, som kan afhjælpe uønsket ensomhed.

Identifikation af ensomme ældre

En del medarbejdere i hjemmeplejen har modtaget undervisning, som har understøttet hjælpernes mulighed for at identificere tegn på ensomhed og gå i dialog med den enkelte ældre om det. Derudover har viden om ensomhed sat sit præg på dialogen og refleksionen mellem medarbejderne og været en del af dagsordenen på de såkaldte tavlemøder, der er en fast del af forbedringsarbejdet i forhold til at skabe overblik og systematik over den enkelte borgers behandling og pleje.

Det er ofte hjemmeplejen, som bliver opmærksom på borgere, som kan have glæde at komme i et aktivitetscenter. Hjemmehjelperne kan informere og motivere borgerne og hjælpe med at ansøge om en plads på et aktivitetscenter. Derudover er der planlagt observationsbesøg i aktivitetscentrene for hjemmeplejens ressourcepersoner. Dette er dog forsinket på grund af Coronasituationen.

Plejecentre

En del medarbejdere på plejecentrene har via kompetenceudviklingsindsatser inden for både demens og værdighed modtaget undervisning og tillært sig værktøjer, som nu anvendes til identifikation af den enkelte borgers ønsker og behov; herunder også identifikation af ensomhedsfølelse. Beboerkonferencer med tværfaglig deltagelse giver gode muligheder for afdækning men også for at lave planer for indsatser, som kan afhjælpe ensomhedsfølelse og højne livskvalitet. Kommunen har medarbejdere, som deltager i Sundhedsstyrelsens faglige referencegruppe for Værdighed i ældreplejen.

Måltidet har stor betydning for beboerne, og at dele måltidet med andre giver høj livskvalitet for mange. De seneste år har indsatser til udvikling af rammerne for måltidet været højt prioriteret. I den forbindelse er der f.eks. indført Måltidsværter på plejecentrene, og et veldækket og indbydende bord er nu udbredt, ligesom der er et særligt fokus på maden. Særlig madens konsistens har væsentlig betydning, da ca. 80 % af beboerne på plejecentrene har tygge- og synkebesvær. En tværfaglig indsats for køkkenpersonale, plejepersonale, diætister og ergoterapeuter har betydet, at madens konsistens nu i høj grad tilberedes på et højt ernæringsfagligt og gastronomisk niveau, tilpasset den enkelte beboers tygge- og synkestatus og behov.

Aktivitetscentre

Frederiksberg kommune har fire aktivitetscentre. Aktivitetscentrene er et tilbud til borgere, der er i risiko for tab af funktionsevne, som har et trygheds- og omsorgsbehov, en demenssygdom eller en psykisk lidelse, og som lever isoleret og har behov for støtte og kontakt.

Et aktivitetscenter er et socialt tilbud, der forudsætter, at borgeren har lyst til og magter at være sammen med andre og kan deltage i fælles aktiviteter med støtte fra sundhedsfagligt personale. Målet med at komme i et aktivitetscenter er dels, at borgeren skaber sociale kontakter, dels at borgeren bliver bedre rustet til at klare hverdagen i din egen bolig. I aktivitetscentrene er motivation til træning og fysisk aktivitet en væsentlig del af hverdagen, men det er borgeren, der sammen med medarbejderne på aktivitetscenteret aftaler hvordan og hvor meget.

Aktivitetscentrene fungerer for nogle borgere også som aflastningspladser i dagtimerne og kan derved bidrage til, at den raske ægtefælle får mulighed for at komme ud af hjemmet og indgå i sociale

fællesskaber. Nedlukning pga. Corona i foråret 2019 samt det efterfølgende ændrede aktivitetsniveau har både påvirket brugerne samt deres pårørende, der ikke har kunne tilbydes samme omfang af aflastning, som tidligere.

Samarbejdet med *Boblberg* er en del af indsatsen for mental sundhedsfremme på Frederiksberg. Den digitale platform har til formål at udbrede og forbedre muligheden for møder mellem mennesker på tværs af køn, alder, religion og etnicitet. Eksempelvis er det muligt via denne platform at lave aftale med en anden borger om gåture. Derudover har Boblberg potentiale for at styrke den sociale sammenhængskraft og bæredygtighed på Frederiksberg, fordi borgerne selv opsøger andre borgere gennem boblerne.

Også i forhold til borgere, der bor på kommunen plejecentre, er der fokus på den sociale trivsel. Udover de aktiviteter, der tilbydes på de enkelte plejecentre, er der via klippekortsordningen mulighed for at deltage i sociale aktiviteter uden for hjemmet og med støtte fra plejecentrenes personale.

Ensomhedsproblematikken kan ikke alene løses på kommunalt niveau men skal løftes i et samarbejde med civilsamfundet. Derfor har Frederiksberg Kommune tradition for at samarbejde med foreningslivet - også i forhold til denne udfordring. Efter at have været lukket i en periode står de forskellige tilbud foran en genåbning. Her er det vigtigt at støtte de ældre, der kan have vanskeligt ved at benytte sig af tilbuddet, til at (gen)besøge disse. Derfor vil der i sommeren 2021 blive inviteret til introduktionsdage på mange tilbud. Her vil der være en repræsentant fra Frederiksberg Kommune til stede, så borgerne møder et kendt ansigt, som kan hjælpe dem med at blive integreret i tilbuddet.

§ 79-midler

Hvert år uddeler Ældre- og Omsorgsudvalget ca. 4,7 mio.kr. fordelt på over 30 forskellige tilbud til at understøtte civilsamfundets tilbud til ældre borgere på Frederiksberg; de såkaldt § 79-midler. (Ældre- og Omsorgsudvalget den 3. maj 2021 pkt. 32). Midlerne gives til foreninger og organisationer, der udbyder forebyggende, sundhedsfremmende og aktiverende tilbud til de ældre borgere. Ved fordeling af midlerne lægges der vægt på at styrke deltagernes fysiske og mentale sundhed samt på betydningen af at indgå i sociale fællesskaber.

Ved fordelingen af midler i 2022 vil følgende prioriteringer ligge til grund:

- Udsatte og ensomme ældre: Aktiviteter målrettet sårbare og udsatte ældre med fokus på at bekæmpe ensomhed og inddrage isolerede ældre i fællesskaber. Der kan endvidere være et særligt fokus på indsatser, der understøtter, at ældre skal føle sig trygge i deres nærmiljø. Aktiviteter målrettet ensomme ældre mænd er ligeledes et fokusområde, da der til denne målgruppe kan knytte sig særlige problemstillinger
- Spisefællesskaber: Aktiviteter hvor spisesituationer og måltider bruges som trinbræt til at skabe relationer og fællesskaber, herunder især at det opsøgende arbejde målrettet de mest ensomme og småtspisende ældre støttes. Pårørende: Pårørende til alvorligt syge ældre er et prioriteret fokusområde, idet pårørende ofte er en overset gruppe i forbindelse med behandling af personer med alvorlig sygdom, herunder kroniske eller komplekse sygdomme som demens.
- Rehabilitering: Aktiviteter med et rehabiliterende fokus i forhold til at understøtte ældres færdigheder og derigennem fastholde deres sociale, fysiske og psykiske funktionsevne, også for ældre med kroniske sygdomme.

Også Ældresagen i Frederiksberg Kommune har tradition for at tilbyde en lang række arrangementer og kurser, der bidrager til at reducere ensomhed blandt ældre. I den forløbne periode er mange af disse dog – ligesom mange andre tilbud – blevet aflyst pga. pandemien.

Borgerne i Frederiksberg Kommune har flere muligheder for at indtage god mad i godt selskab, idet en lang række frivillige foreninger serverer mad af høj kvalitet til ældre. Bl.a. er Hjemmeplejen hvert år samarbejdspartner med Ældre Sagen i rekruttering af ældre til "Danmark spiser sammen". Mange af disse aktiviteter har imidlertid også været aflyst pga. pandemien.

3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022

I 2019 blev der i regi af Landsforeningen Bydelsmødrene og med støtte fra § 18 etableret tilbud rettet mod ældre med etnisk minoritetsbaggrund med henblik på at forebygge ensomhed. Tilbuddet fortsætter i 2021, hvor der afvikles cafeer i hhv. Stjernen og Søndermarkskvarteret. Cafeerne er forankret i et aktivitetscenter eller anden lokal ældreforening i området. Arrangementer har været og vil fortsat blive tilpasset Coronasituationen.

Også det boligsociale område er opmærksom på, at der er ældre beboere, der kan føle sig ensomme. Et samarbejde mellem Frederiksberg Kommune, foreningslivet og den almene sektor omkring dette område er igangsat. Bl.a. drøftes, hvordan de fælles udearealer med fordel kan inddrages.

Ved finanslovsaftalen for 2021 blev der afsat i alt 750 mio. kr. til at understøtte oplevelsesindustrien. En del af midler er tilegnet ældre og udsatte borgere, der særligt oplever ensomhed som følge af isolation under Covid-19. Frederiksberg Kommune vil få tildelt midler, der bl.a. skal anvendes til kultur- og oplevelsesaktiviteter på de kommune plejecentre. Som eksempler på aktiviteter nævnes bl.a. koncerter, museumsbesøg og spisefællesskaber.

Udfordring 4: Sammenhængende sundhed og udvikling af kommunale tilbud

1. Udfordringen i dag

Sammenhængende sundhed handler for mange borgere om, at personalet deler nødvendig viden om borgeren. Det kan både være fra dag til dag i forbindelse med et forløb, men det kan også være at dele nødvendig viden i overgange. I forbindelse med overgange mellem de kommunale aktører har det stor betydning, at der udveksles faglige informationer omkring borgerne, så det så vidt muligt undgås, at borgerne oplever brist i overgangen. Videndeling sker for eksempel elektronisk, telefonisk eller ved et fysisk møde alt efter borgerens behov. Derudover er der etableret 'tværsmøder' mellem FKD, Visitation og Hjemmepleje. Møderne anvendes til at drøfte konkrete borgersager, skabe læring og forbedre arbejdsgangen ved overlevering.

Sammenhængende sundhed handler også om, at borgeren oplever, at borgeren får det rette tilbud af en høj kvalitet, samt at det er klart, hvem der har ansvar for indsatsen på et givent tidspunkt. Frederiksberg Kommune fik i 2019 foretaget en ekstern analyse ved Erik Arkitekter af borgerens forløb. Analysen undersøgte borgernes forløb både på tværs af de kommunale tilbud og på tværs af sektorer med fokus på overgangene. I analysen indgår hhv. Visitationen, Hjemmeplejen, Ambulant genoptræning og rehabilitering samt FKD. Overordnet viste analysen, at der generelt er et højt fagligt niveau på Ældre- og Omsorgsområdet i Frederiksberg Kommune. Det skyldes bl.a., at der igennem en årrække allerede er taget en række initiativer med henblik på at optimere opgaveløsningen.

2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?

Der arbejdes vedholdende på at sikre god kommunikation og videndeling om borgere på tværs af indsatser. Der arbejdes desuden på at opbygge relationer på tværs af indsatser; herunder også til sociale indsatser,

samt opbygge en kultur, hvor personalet har blik for sammenhængende forløb og hvilke muligheder, der giver den bedste videndeling for den enkelte borger. Der er fokus på at videreudvikle IT-systemet Cura, der er med til at sikre personalets viden om borgeren; herunder én eller flere igangsatte kommunale sundheds- og omsorgstilbud.

Som omtalt ovenfor er projektet Min dialog med til at sikre kommunikation mellem borgere, pårørende og medarbejdere.

Det er vigtigt, at borgeren oplever at få det rette tilbud af en høj kvalitet. Derfor er det altid en konkret og faglig vurdering, der ligger til grund for en indsats sammenholdt med kommunens kvalitetsstandarder på et givent område.

To af Frederiksberg Kommunes plejecentre fik i 2018 Satspuljemidler fra Sundhedsstyrelsen til implementering af en tværfaglig ernæringsindsats målrettet underernærede ældre eller ældre med et uplanlagt vægttab, der bor i plejebolig. I projektet arbejdes der systematisk med en praksisnær læringsindsats, som er organiseret i et tværfagligt ernæringsteam bestående af ergoterapeut, klinisk diætist og tandplejer. Sammen med plejepersonalet og ledelsen på plejecentret opsporer læringsteamet ældre med behov for en ernæringsindsats og udvikler lokale arbejdsgange, som sikrer, at den beboeren får den rette indsats. Der tages udgangspunkt forbedringsmetoden, som er kendt fra "I sikre hænder". Indsatsen har medvirket til, at den rette beboer får den rette indsats i rette tid til gavn for både livskvalitet og funktionsniveau. På grund af Coronapandemien er indsatsen forlænget til ultimo 2021. Den målrettede ernæringsindsats på de to projektplejecentre har været et konkret fundament i den fælles kommunale ernæringsindsats via I sikre Hænder.

Udarbejdelsen af arbejdsgange for opsporing af uplanlagt vægttab, udredning samt behandling via en tværfaglig ernæringsindsats er unik for indsatsen, og har resulteret i efterspørgsel fra yderligere fem plejecentre, som ønsker at inddrage de arbejdsgange i deres ernæringsindsats lokalt. Når projektet slutter med udgangen af året, forankres de udviklede arbejdsgange i Ernæringsrejseholdet og Omsorgstandplejen. Sundhedsstyrelsens Værdighedsrejsehold har været på fem af kommunens plejecentre for at udvikle arbejdsredskaber, der kan fremme beboernes selvbestemmelse og sikre, at borgeren altid sættes i centrum. Forløbene har fokus på, hvordan den enkelte borger og dennes forudsætninger og handlkompetencer kan sættes i centrum for plejen, omsorgen og dialogen med de pårørende. Der arbejdes med at finde balancen mellem omsorg, beboerens selvbestemmelsesret og de pårørendes forventninger. Målgruppen er alle plejehjemsbeboere. Kompetenceudviklingsforløbet vil fortsætte i 2021.

Visionen for Frederiksberg Hospital er, at det skal være hele byens nye kvarter. Med det som opdrag ønsker Hospitalsgrundsudvalget at der udarbejdes en udviklingsplan for Hospitalsgrundsområdet. Et parallelopdrag vedr. udviklingsplanen sendes i EU-udbud medio 2021 og udviklingsplanen forventes at blive forelagt til politisk behandling medio 2022.

Centralt for visionen for det samlede hospitalsområde står, at nære, kommunale sundhedstilbud til borgerne også fremadrettet skal spille en væsentlig rolle i området i fremtiden. Ud over et nyt plejecenter skal der også være plads til sundhedsfunktioner; blandt andet et lægehus, genoptræning, hjemmeplejen og ældretilbud. Udviklingsplanen skal bidrage til at afdække mulighederne for at samlokalisere disse funktioner til gavn for borgere og medarbejdere, ligesom udviklingsplanen skal afdække mulighederne for en eventuel udvidelse af Østervang.

Sideløbende med arbejdet med den samlede udviklingsplan for hospitalsgrunden skal der udarbejdes en

faglig 'masterplan' for samlokaliseringen af lokale sundhedsfunktioner, herunder udfylde parallelopdragets intention om at skabe et 'sundhedsstrøg'. Planen skal dels understøtte, at der er sammenhæng imellem de kommunale ydelser, dels at borgerne oplever sammenhæng, når de samtidig benytter tilbud fra region, kommune og de praktiserende læger.

Et af grundelementerne i udviklingsplanen er beslutningen om at opføre et nyt plejecenter på hospitalsgrunden i 2027. Plejecentret tænkes integreret i området, så det er med til at tilføre det værdi; eksempelvis i form af udearealer, der kan benyttes af alle.

Sigtet er at etablere et område, hvor de offentlige sundhedsfunktioner samles med andre sundhedsrelaterede funktioner i et særligt sammenhængende strøg. Ved udførelsen skal det arkitektonisk sikres, at samling af flere offentlige sundhedsfunktioner ikke giver området et institutionspræg. Tværtimod er tanken, at sundhedstilbuddene skal bidrage til at skabe et blandet og livligt bykvarter. I planen lægges der vægt på koblingen til udviklingen omkring Det Nære Sundhedsvæsen/koblingen mellem hospital, kommunal indsats og alment praktiserende læger, herunder muligheden for, at der f.eks. indgår udlagte ambulatorier fra Nyt Bispebjerg Hospital.

Projektet finansieres af udviklingsmidler afsat til formålet i anlægget af Nyt Plejecenter på Hospitalsgrunden. Projektet skal afsøge potentiale for en videre driftseffektivisering på området i form af en udvikling af nuværende sundhedstilbud på området for at sikre et sammenhængende borgernært sundhedstilbud og en målrettet indsats for borgerne – og dermed grundlaget for de kommende års udvikling af 'sundhedsstrøget'. Ældre- og Omsorgsudvalget vil i efteråret 2021 få forelagt en sag med proces for udvikling af de lokale sundhedsfunktioner.

3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022

Styrket kvalitet på Frederiksberg Kommunes Døgnrehabilitering (FKD)

Erik Arkitekters analyse pegede på, at der var behov for en udvikling af tilbuddet på FKD med fokus på en endnu mere målrettet indsats og en forbedring af den borger- og pårørendeoplevede kvalitet. Udvikling af tilbuddet blev afrundet i 2020 med åbning af de sidste sengestuer. Dermed er der skabt de fysiske rammer, der kan sikre en endnu mere målrettet indsats og en forbedring af den borger- og pårørendeoplevede kvalitet. FKD kan derved opdeles i mindre afsnit, hvor borgere med samme behov for pleje og genoptræning, opholder sig.

Styrket lægedækning

Samarbejdet med Bispebjerg og Frederiksberg Hospital om lægedækning på FKD fortsætter. Der er forsat fremmøde ved speciallæge alle hverdage samt mulighed for direkte telefonisk kontakt til Bispebjerg Hospital aften, nat og weekend. Det vurderes, at samarbejdet sikrer den bedst mulige behandling af borgere, og der arbejdes fortsat målrettet med at forebygge genindlæggelser. Det tætte samarbejde kommer også til udtryk i forbindelse med Covid-19 epidemien, hvor hospitalet har kunne tilbyde undervisning af sygeplejerskerne på FKD, så de hurtigt blev opkvalificeret til pleje og behandling af Covid-19 smittede borgere. Som et nyt initiativ foretager en geriater fra Bispebjerg Hospital nu 1 gang om ugen en geriatrik gennemgang af borgere på FKD, der står overfor at skulle udskrives til eget hjem.

Ældre- og Omsorgsudvalget godkendte den 30. marts 2020, pkt. 26, tiltag om styrket lægedækning i hjemmeplejen via ansættelse af en speciallæge i almen medicin medio 2020. Lægen skal dels bidrage til opkvalificering af de sygeplejefaglige kompetencer, dels arbejde for et styrket tværsektorielt samarbejde. Tiltaget har overordnet til formål at styrke det lokale sundhedsvæsen; herunder begrænse antallet af indlæggelser. Derudover er formålet at styrke samarbejdet med almen praksis samt skabe mere

sammenhængende forløb på tværs af hospital, kommune og almen praksis. Lægen har været ansat i kommunen siden 1. august 2021. Det første halve år har lægen understøttet det tværsektorielle samarbejdet med regionen i håndtering af covid-19, f.eks. ved at udarbejde sygeplejefaglige instrukser til vurdering af tilstanden hos borgere med covid-19, så kun de der har behov for hospitalsindlæggelse bliver indlagt på hospitalerne, og 1813 og hospitalerne derved aflastes.

Kommunen har fortsat gode erfaringer med fastlægeordningen på plejecentrene, der både sikrer de borgere, der bor på plejecentret, og som ønsker det, en praktiserende læge, som kommer fast i huset og som bidrager til at højne fagligheden blandt personalet. Ordningen er i 2020 og frem finansieret via Praksisplanen. Også i forbindelse med Covid-19 epidemien har kommunen haft stor glæde af det tætte samarbejde med de fast tilknyttede læger på plejecentrene. Som noget nyt er det nu muligt at afprøve videokonference mellem den praktiserende læge, beboeren samt evt. pårørende og/eller plejepersonale. Dette understøttes bl.a. en ny app "Kontakt læge appen", som gør det lettere for borgere og medarbejdere at kunne kommunikere digitalt med sin personlige læge.

Tre af Frederiksberg Kommunes fem sygeplejeklinikker blev i 2020 samlet på hospitalsgrunden i Sundhedscenteret. Det drejer sig om inkontinensklinikken, sårplejeklinikken og en lokalklinik med almen sygepleje (Ældre- og omsorgsudvalget den 1. april 2019, pkt. 40). De tre klinikker har fået fælles fysisk placering med fire lægeklinikker med i alt 8 praktiserende læger. Hermed er der skabt grundlag for at etablere et tæt samarbejde mellem de kommunale og private tilbud, hvor der skabes synergi til glæde for borgerne. Lægeklinikkerne beskrives nærmere nedenfor.

Udfordring 5: Tværsektoriel sammenhæng; herunder mere forpligtigende samarbejde med almen praksis

1. Udfordringerne i dag

Byens borgere modtager en række forskellige sundheds- og omsorgsydelser på tværs af sektorer. For borgeren er det vigtigt, at ydelserne er af høj kvalitet, og at der er sammenhæng mellem de enkelte ydelser. Derimod har det mindre betydning, om ydelsen leveres af kommune, hospital, praktiserende læge eller andre. Det bliver derved et kommunalt (med)ansvar at sikre, at borgeren oplever sammenhængende forløb. Dels for at undgå at belaste borgeren unødigt, dels for at sikre optimal ressourceanvendelse.

Overordnet set er der en række forbedringsområder, der fortløbende kan arbejdes med i forhold til det tværsektorielle samarbejde. Det handler for eksempel om sammenhæng for borgerne, sundhedsfaglig kommunikation, vidensdeling og udbygning af kompetencer.

I de seneste år har Frederiksberg Kommune haft en udfordring med for lille kapacitet hos de alment praktiserende læger i kommunen. I 2018 blev kommunen betegnet som 'Lægedækningstruet område', hvilket betød, at tilflyttere ikke kunne få en lokal praktiserende læge, og frederiksbergborgere ikke kunne skifte læge, hvis de ønskede det. Dette blev løst ved, at en gruppe læger tog ekstra patienter ind, og kommunen er siden 2020 ikke længere lægedækningstruet område.

Udviklingen har betydet, at Frederiksberg Kommune i 2020 ikke længere er karakteriseret som lægedækningstruet. Med åbningen af Frederiksberg Lægehus og Sygeplejeklinikker, der omtales nærmere nedenfor, kommer alle lægekapaciteter på Frederiksberg atter i brug, og læger med åben for tilgang forventes at normalisere sig. Det forventes dog, at flere læger går på pension de kommende år; heraf flere,

som praktiserer fra utidssvarende lokaler. Der er derfor fortsat behov for, at kommunen i det omfang, det er muligt, understøtter tilbud om egnede faciliteter til almen praksis.

I forhold til almen praksis har kommunen en særlig interesse i, at alle læger systematisk henviser de rette borgere til kommunale tilbud. Det drejer sig om borgere, der f.eks. lider af diabetes, KOL, kræft eller hjertesygdom, hvor kommunen tilbyder en række forløbsprogrammer. En kortlægning af henvisninger viser imidlertid et meget ujævnt billede, hvor nogle læger kun i mindre grad henviser deres patienter til de kommunale tilbud.

Kommunen ønsker høj opbakning fra lægerne i forhold til at henvise borgerne til at benytte kommunens sygeplejeklinikker. Det er kommunens erfaring, at lægens positive italesættelse af sygeplejeklinikker betyder, at borgerne finder muligheden naturlig. Det skaber tryghed blandt borgerne at vide, at sygeplejeydelserne kan leveres forskelligt afhængigt af borgerens funktionsevne. Hjemmeplejen informerer lægerne om hjemmesygeplejens organisering og om sygeplejeklinikernes forskellige tilbud i gennem Det Kommunalt Lægelige udvalg (KLU) og på møder i lægelaug.

Forebyggelse af hospitalsindlæggelser er et centralt emne i det tværsektorielle samarbejde med både almen praksis og region. Med vedtagelsen af den seneste model for finansiering af hospitalsdriften er der nu også en fælles økonomisk regional/kommunal interesse i at nedbringe antallet af genindlæggelser.

2. Hvordan løser Frederiksberg Kommune disse udfordringer?

Samarbejdet mellem hospital, almen praksis og kommune spiller en central rolle i udviklingen af det lokale sundhedsvæsen. Der er tradition for et tæt samarbejde og en god dialog mellem Bispebjerg og Frederiksberg Hospital, PLO-Frederiksberg og Frederiksberg Kommune – et samarbejde, der bliver behov for at udbygge i de kommende år bl.a. i takt med, at flere opgaver udflyttes fra hospitalerne til almen praksis og kommunen.

Frederiksberg Kommune har igennem mange år haft et konstruktivt samarbejde med de praktiserende læger på Frederiksberg i samarbejdsforummet 'Det kommunalt-lægelige udvalg' (KLU). Samarbejdet mellem kommune og KLU er med til at sikre sammenhæng for borgeren, ligesom lægernes kendskab til de kommunale tilbud som f.eks. fysioterapi og forløbsprogrammer er en forudsætning for, at de henviser til disse. Frederiksberg Sundhedscenter afholdt et velbesøgt arrangement for ca. 70 læger og praksispersonalet i januar 2020 med fokus på videndeling om kommunens indsatser. Samarbejdet i KLU betyder samtidig, at de praktiserende læger bidrager til ordningen med fast tilknyttede læger på plejecentrene. Derudover tager det gode samarbejde med Bispebjerg og Frederiksberg Hospital afsæt i faste møder i Samordningsudvalget, hvor Frederiksberg kommune, Københavns Kommune, hospitalet og almen praksis er repræsenteret – herunder også brugerrepræsentanter. Kommunikativt kan det være vanskeligt for hospitalet at nå alle de praktiserende læger, når organisering af de regionale tilbud ændrer sig. Her spiller kommunen en vigtig rolle og kan medvirke til, at lægerne har øje for at benytte ambulante, regionale tilbud frem for at indlægge.

En analyse af kommunal aktivitetsbestemt medfinansiering pegede på to områder, hvor der navnlig kan arbejdes med forebyggelse af indlæggelser. (Sundheds- og Forebyggelsesudvalget den 9. marts 2020, pkt. 18). Det drejer sig dels om borgere i Flintholm Sogn, som ikke modtager ydelser fra Sundheds- og Omsorgsafdelingen, men som har mange regionale kontakter. Dels om borgere fra hele Frederiksberg med livsstilssygdomme som diabetes, KOL og hjertekarsygdomme.

En tværfaglig arbejdsgruppe har gennem 2020 gennemført et omfattende arbejde for at identificere og udvikle indsatser med henblik på at forebygge indlæggelser (Sundheds- og Forebyggelsesudvalget den 8.

februar 2021, pkt. 7) Resultatet er 15 konkrete indsatser, som har til hensigt at afhjælpe nogle af udfordringerne i et samarbejde med hospital, almen praksis, boligorganisationen. Der arbejdes nu med implementering af de 8 indsatser, som vurderes at have det største potentiale mht. reduktion af unødvendige indlæggelser og hvor effekten samtidig forventes opnået relativt hurtigt. De øvrige 6 forslag arbejder forvaltningen med at kvalificere yderligere.

3. Igangsatte og nye initiativer for 2021/2022

Frederiksberg Kommune har i samarbejde med Region Hovedstaden i 2019 søgt og fået bevilliget 7,6 mio. kr. fra Sundheds- og Ældreministeriets pulje til etablering af Frederiksberg Lægehus og Sygeplejeklinikker i tomme og uudnyttede lokaler på hospitalsgrunden. Visionen for huset er drift af moderne almen praksis med fokus på udvikling af organiseringen og opgavevaretagelsen samt styrkelse af samarbejdet mellem almen praksis og kommunale sygeplejeklinikker. Det overordnede formål med at samle sygeplejeklinikker og praktiserende læger i samme hus er dels at øge antallet af borgere, der bliver henvist til sygeplejeklinikkerne, dels at udvikle nye samarbejdsformer mellem sygeplejeklinikker og praktiserende læger, der forbedrer det samlede patient-/borgerforløb. Huset understøtter dermed visionen om en sammenhængende sundhed på Frederiksberg med nem adgang til lægehjælp og gnidningsfrie forløb i overgangen til kommunale indsatser.

De fire lægeklinikker med i alt 8 praktiserende læger samt personale og uddannelseslæger er som tidligere nævnt flyttet ind sammen med tre af kommunens sygeplejeklinikker. Lejemålet er tidsbestemt og udløber den 1. december 2023. For at kunne fastholde læger i området og samarbejdsrelationen mellem kommune og de praktiserende læger er det vigtigt, at der findes en permanent lokaleløsning i god tid, før lejemålet udløber.

Etablering af "Frederiksberg Lægehus og Sygeplejeklinikker" er en unik mulighed for at skabe endnu bedre behandlingsforløb for kommunens borgere. Ved at samlokalisere almen praksis og kommunale sygeplejeklinikker skabes der mulighed for i dagligdagen at udvikle kendskabet til hinandens kompetencer, grobund for videndeling og ændret opgavevaretagelse med fokus på udvikling af organiseringen og opgavevaretagelsen og et styrket samarbejde på tværs af sektorer. Den fysiske indretning er foregået i et tæt samarbejde, og der er indgået aftaler om bl.a. fælles køkken og fælles depot, så der også kan ske en naturlig relationsdannelse. Frederiksberg Kommune forventer også, at det nye lægehus vil bidrage positivt i forhold til udfordringen med lægemangel samt forbedre samarbejdet med sygeplejeklinikkerne.

Kommunen oplever fortsat stor velvilje fra Bispebjerg og Frederiksberg Hospital til at udvikle det tværsektorielle samarbejde. Bispebjerg Hospital oprettede i 2019 en Ældremodtagelse, hvor ældre borgere møder en geriater og en akutlæge med henblik på hurtig udredning (fast track). Derudover er der mulighed for, at borgeren kan få en tid i et specialambulatorium dagen efter. På Frederiksberg Hospital er der i 2019 oprettet et Fælles Medicinsk Ambulatorium målrettet multisyge, hvor en patient for eksempel kan blive tilset af en lungelæge og en hjertelæge samme dag. Derudover indhenter de regionale sygeplejersker relevante oplysninger om borgeren fra kommunen. Der er desuden mulighed for fælles konference mellem hospital og kommune, hvis borgeren har behov.

Der er i den regionale budgetaftale for 2020 afsat 3 mio. kr. i 2020 og 4 mio. kr. fra 2021 og frem til det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Bispebjerg og Frederiksberg Hospital har i regi af Samordningsudvalget taget initiativ til dialog med Frederiksberg Kommune og Københavns Kommune samt almen praksis om anvendelse af midlerne. Der er enighed om, at nogle af midlerne skal anvendes til at styrke indsatsen for patienter med KOL, da dette er et aftalt fokusområde for Samordningsudvalget. Derudover er der enighed om, at midlerne anvendes til at understøtte yderligere rådgivning og støtte til

almen praksis ift. neurologiske patienter samt at anvende midlerne til et geriatrisk team, som kan styrke medicinsk modtageafsnit (MMA) i den gode udskrivelse af patienter.

Samordningsudvalget har ansøgt og delvist fået bevilliget midler til fire indsatser målrettet borgere med KOL, patienter med stomi, borgere i forløbsprogram for hjerterehabilitering samt borgere i målgruppen for netværksmøder i psykiatrien. Midlerne er målrettet kompetenceudvikling af medarbejdere, der kan understøtte sammenhængende forløb for patienter/borgere på tværs af sektorer. De tværsektorielle ansøgninger blev forelagt ældre- og omsorgsudvalget den 30. marts 2020, pkt. 25.